Teáskészlet - (hatszemélyes) Rothschild báró orchideás készlete nyomán

Kerámia- és üveggyűjtemény

Leltári szám:	51.1076.1-9.1-2
Alkotó:	Zsolnay, Júlia (1856 - 1950) / dekortervező
Gyár / műhely:	Zsolnay-gyár (Pécs)
Készítés ideje:	1884 KÖRÜL
Készítés helye:	Pécs
Jelzés:	133
Anyag:	porcelánfajansz
Technika:	fényaranyozott; magastüzű lágyporcelánmáz
Méretek:	magasság: 14,7 cm szájátmérő: 8 cm talpátmérő: 8,8 cm magasság: 8,5 cm talpátmérő: 5 cm magasság: 10,8 cm szájátmérő: 9,2 cm talpátmérő: 6,5 cm magasság: 6,5 cm szájátmérő: 11,2 cm talpátmérő: 4,8 cm magasság: 2,9 cm átmérő: 17,2 cm

A teáskészlet egyszerű, sima, gömbölyű formákból áll. A tejkiöntő szájrésze merészebben formált, a fül tövétől a visszahajló peremű széles kiöntőig lendületes, ovális ívet rajzol le. Minden bizonnyal ez a kecses, de kényes forma indokolta, hogy a mindennapos használatban ellenállóbbnak bizonyuló porcelánból készítsék ezt az elemet, valószínűleg Ernst Wahliss, a Zsolnay gyártmányok értékesítésével megbízott bécsi nagykereskedő kérésére. 1874-től gyártották különböző dekorral ezt a hat, illetve tizenkét személyes készletet (Zsolnay Teréz füzetének adata, ltsz. Janus Pannonius Múzeum, Pécs 1578-91-1584). Zsolnay Teréz emlékirata ad információt a testvére, Júlia által tervezett díszítményről : "Júlia, bár még betegeskedett, szorgalmasan dolgozott az orchideás kávés- és teáskészleten húsvétra be akarta fejezni. A készletet a szenvedélyes orchideakedvelő bécsi Rotschild báró rendelte. Mintául remek illusztrált könyvet küldött, amelynek alapján Juliska majd minden darabra más-más virágot tervezett. A dekorkönyvben ötven ilyen rajz szerepel. A készlet a legkülönbözőbb alakú talpastálakból, kávés- és teáscsészékből, tányérokból, kannákból, cukortartókból és evőeszköznyelekből állt, huszonnégy személyes volt, és 800 forintba került. A díszítés kobaltkék alapon arannyal szegélyezett virágokból állt, és jól érvényesítette a magastüzű zománc minden árnyalatát. Sajnos ebből a csodálatosan finom készletből egyetlen darab se maradt nálunk. Wahliss értett hozzá, hogyan kedveltesse meg ezt a motívumot a közönséggel, és a Rotschild egzotikus, kedvenc virágaival díszített tányérok és csészék csakhamar sok család asztalán pompáztak. Ez az évekig tartó népszerűség azonban sokat rontott a művészi színvonalon. A raktár mélyén csak néhány selejtes darab maradt meg, de ezek fogalmat sem adnak az eredetinek a szépségéről." (Zsolnay 1975, 119.) A készlet festése ebben a kivitelben is figyelemre méltó. A lilásrózsaszín alapra sötétkék mázat festettek az orchideaszálak hátteréül. Különböző rózsaszínekkel festették át a szirmokat, s finom zöldekkel a leveleket. A mázba árnyaltan süllyedő mázak szegélyét, a külső-belső kontúrokat arannyal érzékenyen kirajzolták. A Zsolnay gyári II. és III. Decorkönyvben az 1032-1039, 1056-1080, ill. 1078-1101. számú rajzok mindegyike más és más orchideaszálat mutat (bejegyzés: "Júlia für Rotschildservis 1883. II"). E készleten is minden egyes darabon más és más orchideaág látható. Az Iparművészeti Múzeum Adattárában (ltsz. KRTF 64/1) őrzött tervlap tanúsága szerint a teáskészletet a század első éveiben ismét gyártották. E lapon az 1032. sz. orchideás dekor rajzát látjuk egy csészealjon, megjegyezve, hogy a 181. és 595. sz. csészéhez is alkalmazzák, valamint felsorolva a színeket előállító mázak számait. A tervlapot Nikelszky Géza szignálta, aki 1899 óta állt a gyár alkalmazásában. Pulikálva: Csenkey1986, 153.

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum
dots.hu PDF generator

Irodalom

- Szerk.: Papp Katalin, Tóth Ferenc Tibor: *Távoli fények, közelítő színek. A régi japán művészet és a modern látásmód*. Szombathelyi Képtár, Szombathely, 2007. - p. 94., 144.
- Szerk.: Csenkey Éva, Steinert Ágota: *Hungarian Ceramics from the Zsolnay Manufactury, 1853-2001*. Yale University Press, New Haven és London, 2002. - Nr. 25 A-E.
- Szerk.: Szilágyi András, Horányi Éva: *Szecesszió. A 20. század hajnala. (Az európai iparművészet korszakai.)*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1996. - Nr. 9.71
- Szerk.: Csenkey Éva: *Zsolnay - Keramiek. Historisme, Art Nouveau, Art Deco*. Museum voor Sierkunst, Gent, 1987. - Nr. 33
- Szerk.: Csenkey Éva: *Zsolnay Ungarische Jugendstilkeramik*. Österreich. Museum für angewandte Kunst, Wien, 1986. - 153.
- Csenkey Éva: *A magyar szecesszió kerámiaművészete*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1985. - Nr. 16.
- Zsolnay Teréz, Mattyasovszky Margit, Sikota Győző: *Zsolnay. A gyár és a család története 1863-1948; A gyár története 1948-1973*. Budapest, 1975.

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum